

Załącznik do Uchwały Nr XXIX/181/2013
Rady Gminy Gaworzyce
z dnia 30 grudnia 2013 r.

STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
GMINY GAWORZYCE

I. Wstęp

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mająca na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia.

Zadania z zakresu pomocy społecznej na terenie gminy Gaworzyce realizuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gaworzycach, zwany w dalszej części GOPS, współpracując w tym zakresie, na zasadzie partnerstwa z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, kościołem katolickim, innymi kościołami, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi.

Trudna obecnie sytuacja ekonomiczna kraju powoduje konieczność zwracania szczególnej uwagi na przezwyciężenie problemów związanych z coraz szerszym zakresem luki niedostatku i nieprzystosowania. Nowe regulacje prawne w zakresie pomocy społecznej nakładające nowe zadania na samorząd terytorialny spowodowały przeniesienie ciężaru organizacji świadczeń pomocy społecznej z państwa na organy samorządowe. Powoduje to, iż zmianie musi ulec model pracy socjalnej, od nastawienia opiekuńczego wyrażającego się w przejmowaniu odpowiedzialności za podopiecznych, a tym samym pogłębianiu się ich bezradności do nastawienia pomocowego, polegającego na usamodzielnianiu, wykorzystywaniu własnej aktywności ludzi potrzebujących pomocy. Daje to szansę na stworzenie zintegrowanego systemu pomocy rodzinie.

Celem pomocy społecznej jest zaspokojenie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin oraz umożliwienie im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka.

W związku z czym działalność GOPS charakteryzować będzie się w najbliższych latach systemowym podejściem do rodzin i osób, poprzez szeroko rozumianą pracę socjalną, aktywizowanie lokalnego środowiska, współpracę z organizacjami pozarządowymi.

Opracowując strategię podjęto próbę określenia hierarchii potrzeb, koniecznego lub pożądanego zakresu zmiany sytuacji jaka panuje w gminie, z uwzględnieniem dostępnych środków. I właśnie dlatego ważne jest aby w strategii zostały określone powiązania i przyszła współpraca pomiędzy różnymi instytucjami (choćby wymiany informacji).

Przystąpienie Polski do Unii Europejskiej nałożyło na nasz kraj obowiązek opracowania Narodowej Strategii Integracji Społecznej oraz Krajowego Planu Działania na rzecz integracji społecznej. Myślą przewodnią obu dokumentów jest zaplanowanie i wypracowanie instrumentów polityki społecznej, dzięki którym możliwe będzie budowanie zintegrowanego społeczeństwa wolnego od problemów wykluczenia społecznego i ubóstwa. Narodowa Strategia Integracji Społecznej określa metody, zasoby oraz instytucje, które powinny zostać utrzymane, przekształcone lub stworzone dla realizacji wyżej wymienionego celu.

Celem prac nad Narodową Strategią Integracji Społecznej jest pomoc w procesie włączania się Polski w realizację drugiego z celów Strategii Lizbońskiej UE stawiającego na modernizację europejskiego modelu socjalnego, którego głównym działaniem jest inwestowanie w ludzi oraz zwalczanie wykluczenia społecznego. Konkretnie aktywności mają przyczynić się do:

- Dostosowania edukacji i szkolenia do wymogów życia i pracy w społeczeństwie opartym na wiedzy.
- Rozwijaniu aktywnej polityki zatrudnienia przyczyniającej się do tworzenia większej liczby lepszej jakości pracy.
- Modernizacji systemu ochrony socjalnej, w tym systemów emerytalnych i ochrony zdrowia, m.in. w celu zapewnienia ich finansowej stabilności oraz odpowiedniej koordynacji z celami polityki edukacyjnej i polityki zatrudnienia.
- Wspierania integracji społecznej, aby uniknąć pojawienia się trwale marginalizowanej klasy ludzi niezdolnych do funkcjonowania w społeczeństwie opartym na wiedzy.

Konkretyzacja Strategii Lizbońskiej w obszarze integracji społecznej – Cele Nicejskie – obejmuje cztery podstawowe działania:

1. Zapewnienie dostępu do pracy, zasobów, praw, dóbr i usług dla wszystkich.

W tym celu należy:

- Promować dostęp do zatrudnienia stabilnego i dobrej jakości dla wszystkich kobiet i mężczyzn zdolnych do pracy, a szczególności:
  - tworzyć ścieżki umożliwiające podejmowanie pracy przez grupy najbardziej narażone na społeczne wykluczenie, poprzez motywowanie do rozwoju odpowiednich szkoleń,

- rozwijać politykę promującą łączenie pracy zawodowej z życiem rodzinnym włączając w to opiekę nad dziećmi i innymi osobami zależnymi,
  - wykorzystywać możliwości już istniejących form integracji społecznej przez pracę – także w sektorze pozarynkowym, oraz o charakterze społecznym (firmy społeczne, praca społeczna, wolontariat itp.).
  - Zapobiegać wykluczeniu ze świata pracy grup zagrożonych, dążąc do tego poprzez odpowiednie zarządzanie zasobami ludzkimi, lepszą organizację pracy i rozwój kształcenia ustawicznego.
  - Organizować systemy zabezpieczenia społecznego w taki sposób, aby w szczególności:
    - zagwarantować niezbędne zasoby materialne pozwalające na godne życie,
    - przewyżczać bariery w zatrudnieniu przez promowanie dostępu do zatrudnienia osób o niskich kwalifikacjach oraz tworzenie takich warunków pracy, aby jej wykonywanie wiązało się z uzyskaniem godnego dochodu.
  - Wprowadzać rozwiązania, które będą miały na celu ułatwić dostęp do przyzwoitych i higienicznych mieszkań dla wszystkich, jak również do podstawowych usług niezbędnych dla godnego życia, mając na uwadze konkretny standard zaopatrzenia mieszkań (np. elektryczność, woda, ogrzewanie).
  - Wprowadzić polityki, zapewniające dostęp do opieki zdrowotnej dla wszystkich odpowiednio do sytuacji, włączając w to osoby zależne od opieki innych.
  - Rozwijać, z korzyścią dla osób zagrożonych wykluczeniem, usługi i towarzyszące im środki, które pozwolą im na skuteczny dostęp do edukacji, wymiaru sprawiedliwości i innych usług publicznych czy prywatnych, takich jak kultura, sport i wypoczynek.
2. Zapobieganie ryzyku wykluczenia. Służyć temu powinno:
- Rozwijanie potencjału społeczeństwa opartego na wiedzy i nowych technologiach informacyjnych i komunikacyjnych, zwracając uwagę na to, aby nikt nie został wykluczony, w szczególności osoby niepełnosprawne.
  - Wprowadzenie polityki, która ma zapobiegać kryzysowym sytuacjom życiowym takim jak zadłużenie, wykluczenie ze szkoły, bezdomność.
  - Uruchomienie działań mających na celu ochronę i zabezpieczenie rodzinnej solidarności i samopomocy we wszelkich jej formach.

3. Pomoc najbardziej narażonym (wspieranie najłabszych). Temu celowi sprzyjać będzie:

Promowanie społecznej integracji kobiet i mężczyzn zagrożonych trwałym ubóstwem, np. z powodu niepełnosprawności lub przynależności do grup o szczególnych problemach integracyjnych.

Podejmowanie działań w celu eliminacji wykluczenia dzieci i ciągle tworzenie im możliwości społecznej integracji.

Podejmowanie wszechstronnych działań na rzecz obszarów o większym nasileniu występowania zjawiska wykluczenia społecznego.

4. Mobilizacja wszystkich aktorów/organizacji ze sfery polityki, gospodarki oraz życia społecznego. Polegać to powinno na:

Promowaniu, zgodnie z krajową praktyką, uczestnictwa ludzi zagrożonych i dotkniętych wykluczeniem społecznym w rozwiązywaniu ich problemów, a szczególnie zachęcanie ich do wyrażania własnych opinii, gdy chodzi o ich sytuację oraz działania i środki, które ich dotyczą.

Włączaniu polityki zwalczania wykluczenia w całości działań politycznych poprzez:

- mobilizowanie władz publicznych na wszystkich szczeblach zgodnie z ich kompetencjami,

- rozwijanie struktur i procedur koordynacyjnych,

- przystosowanie służb administracyjnych i społecznych do potrzeb osób dotkniętych

wykluczeniem i troskę o to, aby personel pierwszego kontaktu wykazywał wrażliwość na te potrzeby.

Promowaniu dialogu i partnerstwa między wszystkimi zainteresowanymi instytucjami, publicznymi i prywatnymi, np. poprzez:

- angażowanie partnerów społecznych, organizacji pozarządowych oraz dostarczających usługi społeczne do walki z różnymi formami wykluczenia społecznego,

- zachęcanie wszystkich obywateli do społecznej odpowiedzialności i aktywnego zaangażowania w walce przeciw wykluczeniu,

- wspieranie społecznej odpowiedzialności biznesu.

Ważnym priorytetem opracowania i wdrożenia niniejszej strategii jest przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu grup i osób, które doświadczają wykluczenia lub mogą być zagrożone wykluczeniem.

Zjawisko wykluczenia społecznego jest trudno definiowalne. Zespół zadaniowy do Reintegracji Społecznej pracujący nad opracowaniem Narodowej Strategii Integracji Społecznej dla Polski przyjął, iż wykluczenie społeczne to sytuacja uniemożliwiająca lub znacznie utrudniająca jednostce lub grupie, zgodnie z prawem pełnienie ról społecznych, korzystanie z dóbr publicznych i infrastruktury społecznej, gromadzenie zasobów i zdobywanie dochodów w godny sposób.

Grupy podatne na wykluczenie społeczne:

1. Dzieci i młodzież ze środowisk zaniedbanych
2. Dzieci wychowujące się poza rodziną
3. Kobiety samotnie wychowujące dzieci
4. Kobiety pozostające poza rynkiem pracy
5. Ofiary patologii życia rodzinnego
6. Osoby o niskich kwalifikacjach
7. Osoby bezrobotne
8. Żyjący w bardzo trudnych warunkach mieszkaniowych
9. Niepełnosprawni chronicznie chorzy
10. Osoby chorujące psychicznie
11. Starsze osoby samotne
12. Opuszczający zakłady karne
13. Imigranci
14. Osoby uzależnione od alkoholu i narkotyków
15. Bezdomni
16. Niektóre kategorie ludności wiejskiej: pracownicy byłych Państwowych Gospodarstw Rolnych, chłopi nie produkujący na rynek
17. Celem opracowania gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych jest dążenie do integracji społecznej, nie tylko grup i osób zagrożonych wykluczeniem lub wykluczonych, ale również osób społecznie zintegrowanych. Integracja społeczna została w Narodowej Strategii Integracji Społecznej dla Polski określona jako- działania wspólnotowe oparte na zasadach dialogu, wzajemności i równorzędności, których celem jest dążenie do społeczeństwa opartego na demokratycznym współuczestnictwie, rządach prawa poszanowaniu różnorodności kulturowej, w którym obowiązują i są realizowane podstawowe prawa człowieka

i obywatela oraz skutecznie wspomagane są jednostki i grupy w realizacji ich celów życiowych. Należy podkreślić, że chodzi tu o taki rodzaj integracji, który nie zmniejsza wolnościowych dążeń jednostki.

Warunkiem skuteczności działań samorządu i realizacji zamierzonych celów jest wykorzystanie w sposób maksymalny zasobów lokalnych gminy, w szczególności instytucji, grup formalnych i nieformalnych. Realizacja zamierzonych celów uzależniona jest od wysokości środków w budżecie gminy oraz możliwości pozyskania środków z innych źródeł zewnętrznych (instytucje, fundusze strukturalne z Unii Europejskiej, podmioty prywatne, pozostałe jednostki samorządowe, budżet Państwa). Ważnym instrumentem Unii Europejskiej w zakresie przeciwdziałania bezrobociu i rozwoju zasobów ludzkich są środki unijne, które w trakcie realizacji zamierzeń określonych w strategii można pozyskać z Europejskiego Funduszu Społecznego. Nadrzędnym celem EFS jest wsparcie rozwoju społeczno-gospodarczego i spójności Unii Europejskiej poprzez inwestycje w kapitał ludzki. Całość interwencji EFS w Polsce na lata 2007-2013 została ujęta w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, którego celem jest umożliwienie pełnego wykorzystania potencjału zasobów ludzkich poprzez wzrost zatrudnienia i potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw i ich pracowników, podniesienie poziomu wykształcenia społeczeństwa, zmniejszenie obszarów wykluczenia społecznego oraz wsparcie budowy struktur administracyjnych państwa.

W ramach Programu wsparciem zostaną objęte następujące obszary: zatrudnienie, edukacja, integracja społeczna, rozwój potencjału adaptacyjnego pracowników i przedsiębiorstw, a także zagadnienia związane z rozwojem zasobów ludzkich na terenach wiejskich, z budową sprawnej i partnerskiej administracji publicznej wszystkich szczebli oraz promocją zdrowia. Termin "kapitał ludzki" jest pojęciem oznaczającym zasób wiedzy, umiejętności oraz potencjału zawartego w każdym człowieku i społeczeństwie jako całości, określającym zdolność do pracy, adaptacji do zmian w otoczeniu oraz możliwości tworzenia nowych rozwiązań.

Mając na względzie zamierzenie osiągnięcia celów dla których powstała strategia należy pamiętać, że tak jak w każdej innej działalności tak w przypadku pomocy społecznej efektywność działań jest zróżnicowana i dlatego opracowując strategię wzięto pod uwagę to, że konieczność zaspokojenia pewnych potrzeb nie budzi wątpliwości, ale są też sfery ludzkiej biedy, nieszczęścia, gdzie nawet spore środki nie mogą wiele zmienić, gdy tymczasem ich wydatkowanie na inne cele, w inny sposób mogłoby poprawić sytuację w sposób trwały, również w odniesieniu do korzystających dotychczas z pomocy społecznej.

Gmina Gaworzyce, wykorzystując możliwości prawne, finansowe oraz lokalny potencjał społeczny, dąży do poprawy standardu życia, podnoszenia wartości kapitału ludzkiego, wzrostu produktywnego zatrudnienia oraz eliminacji negatywnych zjawisk dotyczących mieszkańców gminy i ich rodzin, takich jak patologie, ubóstwo oraz wszelkie formy dyskryminacji i wykluczenia społecznego.

II. Charakterystyka środowiska społecznego, diagnoza społeczna.

II 1. Krótka charakterystyka Gminy Gaworzyce

Gmina wiejska położona w północno-zachodniej części powiatu polkowickiego, w paśmie Wzgórz Dalkowskich, które od południa graniczą z podmokłymi łąkami i bagnami, stanowiącymi fragment Równiny Szprotawskiej.

Gmina Gaworzyce zajmuje obszar o powierzchni 76,99 km², z czego 61% przypada na użytki rolne, a 17% na lasy. Gmina posiada wybitne walory krajobrazowe, przede wszystkim w części północnej, obfitującej w malownicze, zalesione wzniesienia przecięte jarami i wąwozami, gdzie różnice wysokości względnych dochodzą do 65 m. Południowa część leży w otulinie i w obrębie Przemkowskiego Parku Krajobrazowego.

Wizytówką gminy są: leśny rezerwat przyrody „Dalkowskie Jary”, a także zabytki architektury, wśród których wymienić należy zespoły pałacowo-parkowe w Gaworzycach, Dalkowie i Wierzchowicach oraz kościół w Kurowie Wielkim, z unikalnym wystrojem i wyposażeniem wnętrza.

Głównymi szlakami komunikacyjnymi w gminie są: droga krajowa nr 3 oraz droga wojewódzka nr 298, łącząca tę ostatnią z drogą krajową nr 12.

W skład gminy wchodzi trzynaście sołectw, a zamieszkuje ją 3 887 osób (stan z listopada 2012r.) Gmina Gaworzyce bogata jest w zabytki, spośród których na szczególną uwagę zasługują: kościół pod wezwaniem Św. Jana Chrzciciela w Kurowie i pięknym ołtarzem i 16 płytami epitafialnymi, kościół pod wezwaniem Św. Barbary w Gaworzycach, pałac i ogród angielski z VXII - XVIII wieku w tej samej miejscowości, kościół Św. Jadwigi w Kłobuczynie, wieża mieszkalna w Dalkowie oraz pałace i otaczające je parki w Wierzchowicach i Dalkowie.

Podzielona jest na 13 sołectw:

1. Gaworzyce
2. Kłobuczyn
3. Wierzchowice
4. Dalków
5. Koźlice
6. Witanowice
7. Gostyń
8. Grabik
9. Korytów
10. Mieszków
11. Dzików
12. Śrem
13. Kurów Wielki

Siedzibą władz samorządowych jest największa z wsi - Gaworzyce, które zamieszkuje ponad 1500 osób. Kolejne miejsca zajmują Kłobuczyn i Wierzchowice liczące po ok. 500 mieszkańców.

Wśród zakładów pracy dominują małe firmy rodzinne. Obecnie zarejestrowane firmy:

1. handlowe - 38
2. usługowe - 53
3. handlowo - usługowe - 35
4. handlowo - usługowo - produkcyjne - 9

Atutem gminy jest położenie przy drodze krajowej nr 3: Wrocław - Zielona Góra.

Od niedawna Gmina posiada również rozbudowaną sieć szlaków turystycznych: pieszych (czarny), rowerowych (niebieski) i konnych (pomarańczowy).

Aby ułatwić poruszanie się poszlakach wydane zostały foldery: "Atrakcje turystyczne Dalkowa i okolic". Od niedawna do nabycia jest również Mapa Turystyczna Związku Gmin Zagłębia Miedziowego.

Tabela nr1

Wybrane dane statystyczne Gminy Gaworzyce w latach 2009-2012.

Lp.	Dane	Jednostka	Lata			
			2009	2010	2011	2012
1	Powierzchnia					
	w tym:		7676	7676	7676	7676
	użytki rolne	ha	4583	4483	4612	4612
	lasy	ha	1352	1352	1353	1353
2	Ludność w tym:	osoba	3 900	3 930	3 965	4016
	Młodociani	osoba	673	729	764	808
	Osoby starsze	osoba	3 227	3 210	3 201	3 208
3	Bezrobotni zarejestrowani w tym:	osoba	258	260	229	254
	kobiety	osoba	139	148	124	133
4	Podmioty gospodarcze	szt.	165	149	132	125
5	Liczba gospodarstw indywidualnych	szt.	1019	1024	1027	1031
6	Służba zdrowia					
	Ośrodki Zdrowia	szt.	1	1	1	1
	Apteki	szt.	1	1	1	1
7	Oświata	szt.				
	Szkoły Podstawowe	szt.	1	1	1	1
	Gimnazja	szt.	1	1	1	1
	Przedszkola Publiczne	szt.	1	1	1	1

Źródło: Dane uzyskane z Urzędu Gminy Gaworzyce i Powiatowego Urzędu Pracy w Polkowicach.

Gmina ma charakter rolniczy, większość mieszkańców pracuje we własnych gospodarstwach rolnych, których jest 485. Część znajduje zatrudnienie w kilkunastu miejscowych zakładach pracy, które rozwijają się stosownie do nowych realiów gospodarki rynkowej. Są to firmy zajmujące się głównie handlem oraz zakłady rzemieślnicze.

Znaczny odsetek mieszkańców znajduje zatrudnienie poza granicami gminy, głównie w pobliskich zakładach należących do KGHM „Polska Miedź” SA. oraz w Polkowicach jak również w Fabryce Styropianu w Kłobuczynie.

II 2. Diagnoza problemów społecznych występujących w gminie.

Realizacja zadań postawionych przed pomocą społeczną wymaga zdiagnozowania problemów społecznych występujących na terenie gminy.

Jak wynika z danych uzyskanych z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gaworzycach problemy społeczne występujące na terenie gminy są najczęściej ze sobą powiązane i tak największy problem ubóstwo najczęściej wynika z bezrobocia, z niego też może wynikać alkoholizm, czy też bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.

II 2.1 Ubóstwo.

Ubóstwo definiuje się w różnorodny sposób. Przytoczyć można dwa uznawane określenia:

- a) Brak dostatecznych środków materialnych do życia, bieda, niedostatek
- b) Stan poniżej pewnego zmiennego w czasie progu dochodowego lub progu realizacji potrzeb w odniesieniu do jednostki rodzinnej lub grupy społecznej.

Badacze kwestii ubóstwa określają je w kategoriach absolutnych lub względnych:

Ubóstwo absolutne – to stan warunków bytowych, który uniemożliwia lub w istotnym stopniu utrudnia realizację podstawowych funkcji życiowych.

Ubóstwo względne- występujące wtedy, gdy dotyczy jednostki i rodziny, których zasoby w danym czasie w istotny sposób spadają poniżej zasobów będących w dyspozycji przeciętnej jednostki lub rodziny w społeczeństwie, do którego należą.

Zjawisko ubóstwa jest zjawiskiem wielowymiarowym i wieloaspektowym, niemniej jednak za najważniejszy wskaźnik określający zasięg ubóstwa przyjmuje się dochód gospodarstwa domowego. Ubóstwo uwarunkowane jest wieloma czynnikami i w różnym stopniu dotyka poszczególne grupy ludności. Zależy ono zarówno od czynników demograficznych, jak i społeczno- demograficznych. Im liczniejsze gospodarstwo domowe tym większe prawdopodobieństwo życia w niedostatku. To, iż rodziny i osoby mają problemy w zaspokojeniu

swoich potrzeb nie zawsze wynika z nieracjonalnego gospodarowania posiadanymi zasobami. Powodem tego jest przede wszystkim niewystarczająca ilość środków finansowych, jakimi dysponuje rodzina, w stosunku do wzrastających w szybkim tempie kosztów utrzymania. Pod pojęciem podstawowe potrzeby, kryją się poza wyżywieniem takie potrzeby, jak: ubranie, mieszkanie, ochrona zdrowia, uzyskanie wykształcenia.

Przyczyn ubóstwa jest wiele. Ci którzy opowiadają się za kategorią ubóstwa absolutnego uważają, że jego przyczyna leży w takich cechach i zachowaniach ludzi, które uniemożliwiają im uzyskanie sukcesu we współzawodnictwie ekonomicznym. I tak przyczynami ubóstwa jest niechęć do ciężkiej pracy, niedostateczne wykształcenie, brak kwalifikacji zawodowych poszukiwanych na rynku pracy, patologie życia rodzinnego, ułomności fizyczne lub psychiczne, a co za tym idzie pozostawanie bez pracy. Cechy te powodują też niskie płace.

Zwolennicy ubóstwa względnego przyczyn ubóstwa dopatrują się w sytuacji gospodarczo – społecznej, która nie uwzględnia potrzeb ludzi, a jedynie ich przydatności dla gospodarki.

Ubóstwu sprzyja szczególnie bezrobocie, niski status zawodowy, niskie wykształcenie zamieszkiwanie na wsi lub w małym miasteczku, ale również typ biologiczny rodziny, wielodzietność, rodziny niepełne, niepełnosprawne. Osoby i rodziny w których występuje problem długotrwałej choroby, niepełnosprawności, uzależnienia, bezdomni.

Tabela Nr 2 ukazuje liczę osób korzystających ze świadczeń pieniężnych GOPS w Gaworzycach w latach 2009-2012 z powodu ubóstwa.

Liczba osób korzystających ze świadczeń pieniężnych z powodu ubóstwa

Powód przyznania pomocy - UBÓSTWO	Liczba rodzin			
	2009	2010	2011	2012
	121	116	111	119

Źródło: Dane uzyskane z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gaworzycach.

Analizując powyższe dane należy stwierdzić, że w około 10 % rodzin zamieszkujących gminę Gaworzycy żyje w ubóstwie i z tego powodu między innymi korzysta ze świadczeń pomocy społecznej. Przyczyny tego stanu rzeczy są różne. Są one poruszane w dalszej części diagnozy.

Tabela Nr 3

Liczba osób korzystających ze świadczeń pieniężnych z powodu bezrobocia.**II 2.2 Bezrobocie**

Powód przyznania pomocy -	Liczba rodzin			
	2009	2010	2011	2012
BEZROBOCIE	105	87	68	75

W początkowym okresie reformowania polskiej gospodarki najszybsze i najbardziej dynamiczne przeobrażenia zaistniały na rynku pracy. Bezrobocie jest zjawiskiem występującym powszechnie w wielu krajach, dotyczy ono również krajów wysokorozwiniętych. Bezrobocie to nic innego jak utrata lub brak pracy, a praca odgrywa wielką rolę w życiu człowieka.

Bezrobocie jest jednym z głównych problemów społecznych występujących na terenie Gminy Gaworzyce. Bezrobocie, czyli sytuacja, w której mniejsza lub większa liczba osób zdolnych do pracy i jej poszukujących nie znajduje zatrudnienia. Bezrobocie jako kwestia społeczna dotyczy dużych grup społecznych, zakłóca prawidłowy rozwój społeczny, jest źródłem napięć społecznych, a nawet konfliktów. Jest ono problemem nie tylko ekonomicznym i społecznym, ale przede wszystkim wyjątkowo bolesnym problemem jednostek. Bezrobocie jest zjawiskiem, które najczęściej powoduje ubóstwo jednostek i rodzin, prowadząc tym samym do ich marginalizacji, wykluczenia ze społeczeństwa. Bezpośrednim i najbardziej widocznym skutkiem bezrobocia jest obniżenie standardu materialnego rodziny, co wręcz wymusza konieczność korzystania z pomocy społecznej. Mniej widoczne, lecz nie mniej zagrażające spójności rodziny są skutki psychologiczne bezrobocia. Bezrobocie powoduje zmianę sytuacji społecznej i emocjonalnej całej rodziny, dorosłych i dzieci. Następuje zjawisko izolacji społecznej, ograniczone zostają kontakty interpersonalne wszystkich członków rodziny osoby bezrobotnej, zarówno ze strony znajomych jak i dalszej rodziny. Bezrobocie wpływa także niekorzystnie na układ wewnątrzrodzinny. Bezrobotny mężczyzna doświadcza częściej niż bezrobotna kobieta obniżenia swojej pozycji w rodzinie, utraty autorytetu, frustracji, które mogą spowodować, iż sięga po alkohol.

Tabela Nr 4 zawiera dane uzyskane z Powiatowego Urzędu Pracy Polkowicach i dotyczy danych statystycznych na temat bezrobotnych z terenu Gminy Gaworzycy.

Osoby bezrobotne zarejestrowane w PUP w Polkowicach, zamieszkałe w Gminie Gaworzycy	Ogółem bezrobotnych	Kobiety	% udział kobiet w ogółem	Mężczyźni	% udział mężczyzn w ogółem
2009	258	139	53,88	119	46,12
2010	260	148	56,92	112	43,08
2011	229	124	54,15	105	45,85
2012	254	133	52,36	121	46,85

Tabela Nr 5

Osoby bezrobotne w gminie Gaworzycy w latach 2009-2012 wg wieku.

Osoby bezrobotne	Bezrobotni ogółem	w tym wieku (w latach)					
		18-24	25-34	35-44	45-54	55-59	60 i więcej
2009	258	63	70	47	56	16	6
	w tym kobiety	w tym kobiety	w tym kobiety	w tym kobiety	w tym kobiety	w tym kobiety	w tym kobiety
	139	37	43	32	22	5	0
2010	260	70	74	48	48	13	7
	w tym kobiety	w tym kobiety	w tym kobiety	w tym kobiety	w tym kobiety	w tym kobiety	w tym kobiety
	148	42	53	28	21	4	0
2011	229	52	70	36	45	17	9
	w tym kobiety	w tym kobiety	w tym kobiety	w tym kobiety	w tym kobiety	w tym kobiety	w tym kobiety
	124	33	43	23	18	7	0
2012	254	77	65	37	44	24	7
	w tym kobiety	w tym kobiety	w tym kobiety	w tym kobiety	w tym kobiety	w tym kobiety	w tym kobiety
	133	41	39	19	23	11	

Tabela Nr 6**Osoby bezrobotne w gminie Gaworzyce w latach 2009-2012 wg poziomu wykształcenia.**

Osoby bezrobotne	Bezrobotni ogółem	w tym z wykształceniem					
		wyższym	średnim zawod.	średnim ogóln.	zasadn. zawod.	gimnazj. i poniżej	
2009	258	17	61	10	71	99	
	w tym kobiety	w tym kobiety	w tym kobiety	w tym kobiety	w tym kobiety	w tym kobiety	
	139	14	46	9	30	40	
2010	260	16	60	19	72	93	
	w tym kobiety	w tym kobiety	w tym kobiety	w tym kobiety	w tym kobiety	w tym kobiety	
	148	14	50	13	35	36	
2011	229	24	50	11	68	76	
	w tym kobiety	w tym kobiety	w tym kobiety	w tym kobiety	w tym kobiety	w tym kobiety	
	124	20	38	6	28	32	
2012	254	15	57	15	76	91	
	w tym kobiety	w tym kobiety	w tym kobiety	w tym kobiety	w tym kobiety	w tym kobiety	
	133	13	38	11	31	40	

Tabela Nr7**Odsetek osób bezrobotnych w gminie Gaworzyce w latach 2009-2012 do ogółu zarejestrowanych w PUP.**

Wyszczególnienie	2009		2010		2011		2012	
	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety
Odsetek osób bezrobotnych w stosunku do ogółu bezrobot. zarejestrow. w PUP	8,10%	7,60%	7,60%	7,10%	6,80%	6,20%	7,50%	6,70%

Tabela Nr 8

Osoby bezrobotne w gminie Gaworzyce w latach 2009-2012 , które rozpoczęły i zakończyły staże i przygotowanie zawodowe.

Rok	Osoby bezrobotne, które rozpoczęły staż		Osoby bezrobotne, które podjęły zatrudnienie po zakończeniu stażu		Osoby bezrobotne, które rozpoczęły przygotowanie zawodowe		Osoby bezrobotne, które podjęły zatrudnienie po zakończeniu przygotowania zawodowego	
	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety
2009	41	34	4	2	2	2	1	1
2010	43	21	21	9	x	x	x	x
2011	11	8	9	7	x	x	x	x
2012	27	19	24	17	x	x	x	x

Źródło: Dane uzyskane z Powiatowego Urzędu Pracy w Polkowicach.

Z powyższych danych wynika, że w gminie Gaworzyce 7 % społeczeństwa lokalnego stanowią bezrobotni, a ponad połowę populacji bezrobotnych w gminie stanowią kobiety. Jak wynika z tabeli najwięcej osób bezrobotnych stanowią osoby z niższym wykształceniem.

Najmniejszą grupę wśród bezrobotnych stanowią osoby ze średnim wykształceniem. Analizując dane pod względem wieku bezrobotnych należy stwierdzić, że najliczniejszą grupę stanowią osoby z przedziału wiekowego 25-34. Najmniejszą grupę stanowią osoby w wieku 55-59, oraz 60 i więcej. Analizując te dane należy stwierdzić, iż duża liczba osób w wieku produkcyjnym, ludzi młodych z terenu gminy Gaworzyce pozostaje osobami bezrobotnymi. Należy również podkreślić, iż w tej grupie jest znaczna liczba osób uczących się, jak również spora grupa osób niepełnosprawnych, pobierających świadczenia z ubezpieczenia społecznego-niezdolnych do wykonywania pracy. Jak wynika z danych uzyskanych z Powiatowego Urzędu Pracy odsetek osób bezrobotnych w gminie Gaworzyce w latach 2009-2012 do ogółu zarejestrowanych w PUP wynosi 7,5% .

Tabela Nr 9 ukazuje liczę osób korzystających ze świadczeń pieniężnych GOPS w latach 2009-2012 z powodu bezrobocia.

Powód przyznania pomocy - BEZROBOCIE	Liczba rodzin			
	2009	2010	2011	2012
	105	87	68	75

Źródło: Dane uzyskane z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gaworzycach.

Bezrobocie jest problemem, z powodu, którego 5 % rodzin gminy Gaworzycy korzysta ze świadczeń z pomocy społecznej.

Szansą na zminimalizowanie bezrobocia oraz jego skutków jest organizowanie przygotowania zawodowego dla części bezrobotnych oraz staży dla absolwentów szkół.

Nadmienić należy, iż bezpośrednią konsekwencją bezrobocia jest rozszerzenie się zjawisk patologii społecznej, brak poczucia bezpieczeństwa socjalnego jednostki i rodziny. Dlatego rodzi się konieczność szukania doraźnych metod poprawy sytuacji ekonomicznej rodziny.

Tabela nr 10 ukazuje liczbę osób, które rozpoczęły staż oraz przygotowanie zawodowe i podjęły zatrudnienie w latach 2009-2012

Rok	Liczba osób bezrobotnych, które rozpoczęły staż		Osoby bezrobotne zatrudnione, które podjęły zatrudnienie po zakończeniu stażu		Osoby bezrobotne, które rozpoczęły przygotowanie zawodowe		Osoby bezrobotne zatrudnione, które podjęły zatrudnienie po zakończeniu przygotowania zawodowego	
	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety
2009	41	34	4	2	2	2	1	1
2010	43	21	21	9	x	x	x	x
2011	11	8	9	7	x	x	x	x
2012	27	19	24	17	x	x	x	x

Źródło: Dane z GOPS w Gaworzycach i Urzędu Gminy w Gaworzycach

Jak wynika z powyższych danych organizowanie stażów dla absolwentów i przygotowania zawodowego bezrobotnym przynosi niewielkie efekty w postaci zatrudnienia części osób bezrobotnych.

II 2.3 Niepełnosprawność i długotrwała choroba, osoby starsze.

Wśród świadczeniobiorców pomocy społecznej pokaźną grupę stanowią osoby niepełnosprawne i długotrwale chore. Niepełnosprawność oznacza stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy, który trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza, bądź uniemożliwia samodzielną egzystencję, wypełnianie zadań życiowych i ról społecznych zgodnie z przyjętymi normami. Biorąc pod uwagę klasyfikację osób niepełnosprawnych, mówimy tu o grupie osób niepełnosprawnych intelektualnie, chorych psychicznie, przewlekłe chorych, z uszkodzeniami narządu ruchu, głuchych, niewidomych, a także osoby niepełnosprawne z uwagi na wiek.

W związku z brakiem danych na temat liczby osób niepełnosprawnych zamieszkujących teren Gminy Gaworzyce, pracownicy socjalni w roku bieżącym dokonali w trakcie wykonywania swoich czynności zawodowych rozeznania i ustalili, iż szacunkowa liczba niepełnosprawnych posiadających orzeczenia o stopniu niepełnosprawności korzystających z pomocy społecznej wynosi 87 osób, w tym również dzieci. Zbiorowość osób niepełnosprawnych dzieli się na 2 podstawowe grupy : osoby niepełnosprawne prawnie, takie, które posiadają odpowiednie orzeczenie wydane przez organ do tego uprawniony oraz osoby niepełnosprawne biologicznie, tj. takie, które nie posiadają orzeczenia, ale odczuwają całkowicie lub poważnie ograniczoną zdolność do wykonywania czynności podstawowych. Według danych statystycznych, co 7 mieszkańców województwa dolnośląskiego posiada statut osoby niepełnosprawnej. Procentowy wskaźnik osób niepełnosprawnych w kraju wynosi 14,3%, co jest wynikiem starzenia się społeczeństwa. Z powodu niepełnosprawności w roku 2012 z pomocy GOPS skorzystało łącznie 40 rodzin. Dużym problemem są bariery architektoniczne w miejscu zamieszkania osoby niepełnosprawnej, ograniczone możliwości oprotezowania i zakupu sprzętu ułatwiającego komunikowanie się i samoobsługę. Polityka społeczna wobec osób niepełnosprawnych, to ogół działań podmiotów publicznych i organizacji pozarządowych, mających na celu wyrównywanie nieuzasadnionych różnic socjalnych, asekurowanie wobec ryzyka życiowego oraz tworzenie szans funkcjonowania osób niepełnosprawnych we wszystkich dziedzinach życia gospodarczego i społecznego, umożliwiających ich pełną integrację społeczną w środowisku zamieszkania, w pracy oraz w społeczności, jako całości.

Tabela Nr 11.

Liczba osób korzystających ze świadczeń pieniężnych z powodu niepełnosprawności.

Powód przyznania pomocy - NIPEŁNOSPRAWNOŚĆ	Liczba rodzin			
	2009	2010	2011	2012
	28	41	47	40

Źródło: Dane uzyskane z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gaworzycach.

Szczególną grupę niepełnosprawnych stanowią ludzie starzy, gdyż ten okres w życiu człowieka najczęściej jest dotykany różnego rodzaju chorobami, ale tak samo sam proces starzenia wiąże się najczęściej z niepełnosprawnością. Sama starość nie jest chorobą, ale w okresie starości obserwujemy częste występowanie pewnych schorzeń tzw. zależnych od wieku.

Do tych schorzeń możemy zaliczyć między innymi choroby serca, naczyń, nowotwory i choroby degeneracyjne układu nerwowego. Przejście na emeryturę może oznaczać stopniową marginalizację osób starszych i pozostawanie na uboczu życia społecznego oraz stopniowe obniżanie się jakości życia osób starszych. Wiele osób starszych odsuniętych od życia zawodowego i obowiązków z tym związanych, a także przyzwyczajęń i organizacji czasu, przeżywa trudne chwile. Z etycznego, psychologicznego i społecznego punktu widzenia konieczne jest zapewnienie tej grupie osób specyficznych form pomocy, mających na celu jak najdłuższe zatrzymanie ich we własnym środowisku. Należy dołożyć wszelkich starań, by ograniczyć potencjalną i wysoce prawdopodobną marginalizację – wykluczenie tej kategorii mieszkańców z życia społecznego. Nowoczesna pomoc powinna więc polegać na wsparciu tej grupy społecznej w jej naturalnym środowisku. Dotychczasowe działania na rzecz wszystkich osób niepełnosprawnych, w tym również dzieci, skierowane były w Gminie Gaworzyce na przeciwdziałanie marginalizacji tych osób, przeciwdziałanie ich wykluczeniu, organizowanie imprez integracyjnych tj:

- Kierowanie osób na komisję ds. orzekania o niepełnosprawności,
  - Pomoc przy załatwianiu wniosków osobom niepełnosprawnym o dofinansowanie ze środków Państwowego Funduszu Osób Niepełnosprawnych 2009r. - 2012r.
  - Współudział w organizowaniu Powiatowego Festynu dla dzieci niepełnosprawnych w 2011r.
  - „Mikołajkowe spotkania integracyjnego” w 2012r.
- Współudział w organizowaniu Powiatowego Festynu dla dzieci niepełnosprawnych w 2012r.

Działania podejmowane na rzecz osób niepełnosprawnych to również pomoc w likwidacji barier architektonicznych, komunikacyjnych, korzystanie z turnusów rehabilitacyjnych, głównie przy pomocy środków Państwowego Funduszu Osób Niepełnosprawnych.

W gminie Gaworzyce dokłada się wszelkich starań, aby umieszczenie osoby w wieku podeszłym w placówce instytucjonalnej jaką jest dom pomocy społecznej, było ostatecznością. Dlatego istnieje możliwość przyznania usług opiekuńczych osobom wymagającym takiej formy pomocy. W roku 2012 świadczone były usługi opiekuńcze w 2 środowiskach, u osób niepełnosprawnych samotnych (starszych).

W gminie Gaworzyce w wieku poprodukcyjnym zamieszkuje 576 osób. Nie wszystkie te osoby oczywiście wymagają wsparcia, ale jest to sygnał o konieczności poszerzania infrastruktury środowiskowej dla wyżej wymienionej grupy osób.

Tabela Nr 12

Liczba osób korzystających w latach 2009-2012 ze świadczeń pieniężnych z powodu długotrwałej choroby

Powód przyznania pomocy -	Liczba rodzin			
	2009	2010	2011	2012
DŁUGOTRWA - ŁEJ CHOROBY	27	19	16	23

Źródło: Dane uzyskane z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gaworzycach.

Politykę społeczną wobec osób starszych, osób długotrwale chorych, niepełnosprawnych można zdefiniować jako system realizowanych lub nadzorowanych przez podmioty publiczne działań adresowanych do tych osób i ich rodzin. Mają one na celu wszechstronną kompensację coraz bardziej ograniczonych możliwości samodzielnego zaspokojenia potrzeb i integracji tych osób z lokalną społecznością oraz przygotowanie jednostek i ich otoczenia do starości. Polityka społeczna wobec tych osób nie może ograniczać się do zabezpieczenia społecznego. Wprawdzie zapewnienie godziwych warunków egzystencji nadal znajduje się na pierwszym planie, znaczenia jednak nabierają również zadania związane z organizacją życia osób starszych, z pomocą w przypadku pielęgnacji, a przede wszystkim z integracją starszego pokolenia w ramach lokalnej społeczności.

Analizując dotychczasowe działania GOPS na rzecz osób niepełnosprawnych i długotrwale chorych, osób starszych na uwagę zasługuje to, iż działania, te nie ograniczają się tylko do udzielania wsparcia finansowego, które jest niezwykle ważne w sytuacji osób długotrwale chorych, które wymagają pobierania leków, a ich koszt znacznie przewyższa ich możliwości finansowe, ale również podejmowane są działania mające na celu aktywizację całej społeczności do podejmowania czynności i wspólnej odpowiedzialności za innych.

II 2.4. Alkoholizm i przemoc w rodzinie

Powód przyznania pomocy -	Liczba rodzin			
	2009	2010	2011	2012
ALKOHOLIZM	11	4	3	8

Źródło: Dane uzyskane z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gaworzycach.

Problemy związane z nadużywaniem alkoholu mają różne skutki psychospołeczne. Alkoholizm jest wielokrotnie związany z przemocą w rodzinie. Przemoc w rodzinie jest poważnym problemem społecznym, który dotyka wielu środowisk rodzinnych, nie tylko tych, które mają problemy alkoholowe, ale jest z tymi problemami powiązana.

Przemoc jest jednym z najbardziej niepokojących zjawisk współczesnego świata, jest mechanizmem regulującym stosunki panujące między ludźmi w różnych grupach, instytucjach, środowiskach i układach społecznych. Przemoc w rodzinie to zamierzone i wykorzystujące przewagę siły działanie skierowane przeciwko członkowi rodziny, naruszające prawa i dobra osobiste, powodujące cierpienie i szkody (psychiczne, fizyczne lub materialne). Z badań dotyczących rodziny, a także obserwacji życia społecznego wiadomo, że ludzie niechętnie przyznają się do przemocy wewnątrz rodziny. W Polsce trudno jest określić dokładnie skalę tego zjawiska. Co roku zgłasza się zaledwie kilkanaście tysięcy spraw o znęcanie nad rodziną, w tym samym czasie policja rejestruje około miliona awantur domowych, do których jest wzywana. Zarówno przez Policję jak również przez pracowników GOPS jest realizowana Procedura Niebieskiej Karty, którą się wprowadza w przypadku stwierdzenia występowania wszelkiej przemocy wobec jakiegokolwiek członka rodziny.

W roku 2012 na podstawie realizowanej Procedury Niebieskiej Karty GOPS skierował 2 wnioski do Prokuratury o wszczęcie postępowań związanych z przemocą domową. Jak wynika z danych uzyskanych z Rewiru Dzielnicowych w Gaworzycach nadużywanie alkoholu jest jedną z przyczyn prowadzenia postępowań.

Tabela nr 10 prezentuje informacje dotyczące działań przeprowadzonych przez funkcjonariuszy Komendy Policji na terenie gminy Gaworzyce, które wskazują na liczbę przestępstw i wykroczeń dokonanych na terenie gminy pod wpływem alkoholu w latach 2009-2012

Liczba interwencji Policji, w których udział brały osoby pod wpływem alkoholu	2010	2011	2012
Ilość interwencji domowych w zw. z nadużywaniem alkoholu	27	26	32
Ilość rodzin objętych procedurą "niebieska karta"	7	6	7
Ilość postępowań	7	7	6

karnych w kierunku art. 207 kk na podstawie "NK"			
Ilość interwencji w rejonach sklepów i lokali gastr. W zw. Z nadużywaniem alkoholu	14	15	19
Ilość interwencji w stosunku do osób nietrzeźwych zakłócających ład i porządek publiczny	14	15	19
Zatrzymani nietrzeźwi kierujący art. 178Akk	9	11	16
Ilość przestępstw kryminalnych	82	94	69
Łącznie	9	11	1

Należy podkreślić, iż dużym problemem występującym na terenie gminy Gaworzyce, jest problem z nadużywaniem alkoholu przez wiele osób. Alkoholizm jest chorobą, która powoduje wiele problemów zdrowotnych, w tym również natury psychicznej.

Alkoholizm jest chorobą rodzinną, dotyka każdego członka rodziny i wywiera nań niszczący wpływ. Jego występowanie wnosi do rodzin ogromne spustoszenie moralne i emocjonalne.

J. Mellibruda wymienił obszary życia rodzinnego podlegające szczególnemu zagrożeniu z powodu systematycznego nadużywania alkoholu przez co najmniej jednego członka rodziny:

1. Niszczenie życia uczuciowego – zamiast poczucia bezpieczeństwa, zaufania i miłości, rodzina przeżywa lek i zagrożenie, gniew i wstyd, poczucie krzywdy i poczucie winy.
2. Brak źródeł oparcia i wzajemnej pomocy – życie rodzinne zamiast dostarczać oparcia staje się obciążeniem i źródłem problemów.
3. Utrata kontaktu i zrozumienia – zamiast otwartości i prawdy pojawia się coraz więcej kłamstw, manipulacji i udawania.
4. Izolacja od świata zewnętrznego – rodzina staje się zamknięta ze swoją tragedią i cierpieniem, odizolowuje się od innych.
5. Wyczerpanie zasobów materialnych – bardzo często nadmierne picie staje się źródłem trudności finansowych ograniczania się perspektywy bytowej całej rodziny.

Rodzina staje się dysfunkcyjna jeżeli obszary jej działania podlegają zagrożeniu, ulegają dezorganizacji. Można zatem powiedzieć, że nadużywanie alkoholu w rodzinie stanowi najgorszy

prognostycznie typ środowiska wychowawczego i tym rodzinom należy poświęcić więcej uwagi niż dotychczas, a dzieciom zorganizować pomoc w nauce i opiekę specjalistyczną. Należy podkreślić, że wiele osób i rodzin, które nie korzystają z pomocy GOPS również boryka się z tym problemem, gdyż przynajmniej jeden z członków rodziny pije w nadmiernej ilości alkohol. Można zauważyć, iż występuje aktualnie niebezpieczna tendencja wzrostu spożycia alkoholu przez młodych ludzi. Przyczyn tego stanu rzeczy jest wiele, ale ostatnio obserwuje się, iż są to młodzi ludzie najczęściej pozostający bez pracy, nie mający zagospodarowanego wolnego czasu.

Na terenie Gminy Gaworzyce działa Gminna Komisja ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (GKPRPA). Jak wynika z danych GKPRPA na terenie Gminy Gaworzyce jest około 40 osób, których problem uzależnienia od alkoholu dotyczy bezpośrednio lub pośrednio.

Komisja swą działalność prowadzi na podstawie Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień w gminie Gaworzyce.

Realizując program i postawione w nim zadania Komisja między innymi:

- przeprowadza rozmowy interwencyjno –motywacyjne z osobami zgłoszonymi na komisję, analizuje akta i wywiady środowiskowe,
- opiniuje wnioski przedsiębiorców w sprawie wydania zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych,
- kieruje wnioski do Sądu Rejonowego w sprawie zobowiązania do podjęcia leczenia odwykowego,
- realizuje inne sprawy związane z szeroko rozumianą profilaktyką uzależnień,
- komisja podejmuje współpracę ze szkołami z terenu Gminy Gaworzyce, z Rewirem

Dzielnicy, z GOPS w Gaworzycach oraz z innymi instytucjami w celu prowadzenia działań profilaktycznych wspierania osób i rodzin, których dotyka problem uzależnienia od alkoholu przynajmniej jednego członka rodziny.

Szczególnie ważnym problemem jest dostępność alkoholu dla dzieci i młodzieży. Wzrasta w szczególności spożycie niskoprocentowych napojów alkoholowych, postrzeganych jako alkohole mało niebezpieczne dla organizmu i społecznie akceptowane. Nadużywanie alkoholu przez młodych ludzi jest także powodem popełnianych przednich przestępstw, wśród których najczęstszymi rodzajami są rozboje, wymuszenia, uszkodzenia ciała, bójki

i pobicia. Wobec tego Gmina Gaworzyce prowadzi profilaktykę wśród dzieci i młodzieży poprzez świetlice środowiskowe oraz szkoły. Łącznie działają w gminie 3 świetlice środowiskowe w następujących miejscowościach: Koźlice, Kłobuczyn, Dalków.

Głównym zadaniem świetlic jest udzielanie pomocy dzieciom w świetlicach środowiskowych, oprócz zajęć manualnych, realizowane są gry, zabawy połączone z pracą profilaktyczną. Dzieci uczą się poznawania samych siebie, swojej wartości jako człowieka. Osoba prowadząca zajęcia realizuje różnego rodzaju programy profilaktyczne, edukacyjne integrujące grupę. Poprzez pracę profilaktyczną wyrabiane są w dzieciach mechanizmy służące lepszemu funkcjonowaniu w rodzinie, grupie oraz szkole.

W Zespole Edukacyjnym w Gaworzycach w roku były realizowane działania profilaktyczne:

- 1) działania realizowane zgodnie z Programami Wychowawczymi i Profilaktycznymi,
- 2) ogólnopolska akcja "Postaw na Rodzinę",
- 3) "Trzymaj Formę" – promowanie zdrowego odżywiania,
- 4) Mleko w szkole,
- 5) Owoce w szkole,
- 6) Warto być dobrym – konkurs ogólnopolski,
- 7) "Zasady postępowania w momencie zagrożeń niewybuchami i niewypałami" – warsztaty prowadzone przez 4 Batalion Ratownictwa Inżynieryjnego w Głogowie,
- 8) Dzień Dziecka – gry i zabawy sportowe,
- 9) "Znajdź właściwe rozwiązanie w ramach obchodów Światowego Dnia bez Tytoniu",
- 10) Dopalacze – ulotki, pogadanki,
- 11) "Jak ustrzec się przed grypą", "Meningokoki", "Nie dla czadu", - pogadanki profilaktyczne, gazetki tematyczne,
- 12) "Porozumienie bez przemocy, zachowania asertywne" – warsztaty profilaktyczne prowadzone przez pracowników Poradni Psychologiczno -Pedagogicznej w Polkowicach,
- 13) "Bezpiecznie, zdrowo, przyjaźnie" – zajęcia prowadzone w ramach świetlicy szkolnej,
- 14) "dzień Gimnazjalisty" – konkursy sportowe, bezpieczny i sportowy styl życia,
- 15) "Chronię życie przed rakiem" – ogólnopolska kampania informacyjno -edukacyjna dla uczniów klas 2-3 gimnazjum,
- 16) "Bezpieczna szkoła – bezpieczny uczeń" – ogólnopolski konkurs,
- 17) "Gimnazjalny Tydzień Tolerancji" – Światowy Dzień Walki z AIDS, Międzynarodowy Dzień Niepełnosprawności,
- 18) "Cyberprzemoc, Nietykalkość cielesna, a zwyczaję szkolne" – warsztaty, projekcja filmów edukacyjnych przeprowadzona przez policjanta,

- 19) "Bezpieczeństwo w czasie ferii zimowych" – pogadanki,
- 20) "Słońce na drodze" – bezpieczeństwo poruszania się na drodze, przechodzenia przez jezdnię klasy I-III SP,
- 21) ankiety przeprowadzone na temat bezpieczeństwa, używek, Internetu i telewizji.

II 2.5. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.

Kolejną przesłanką, która dominuje wśród problemów pomocy społecznej na terenie Gminy Gaworzyce jest bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego. Rodzina odgrywa kluczową rolę w funkcjonowaniu jednostek i społeczeństwa. W rodzinie dokonuje się podstawowy proces wychowywania dziecka i wprowadzenia go w krąg kontaktów społecznych, jest ona pomostem między jednostką a społeczeństwem, wskazując w ten sposób na jej podstawową rolę w społeczeństwie. Każda rodzina pełni różne funkcje, a realizacja tych funkcji zależna jest od struktury rodziny, jak również od liczebności dzieci. Czasami zdarza się, że rodzina ma problemy w wypełnianiu swoich funkcji z różnych przyczyn, a członkowie tej rodziny mają problemy w wypełnianiu ról społecznych. Dlatego też rodziny takie korzystają często ze wsparcia GOPS. W tej grupie problemowej można wyłonić trzy kategorie rodzin:

1. Rodziny wielodzietne, do których zalicza się rodziny mające 3 i więcej dzieci,
2. Rodziny niepełne, tzn. takie w których jeden z rodziców pozostaje poza rodziną, nie uczestnicząc w jej życiu.
3. Rodziny pełne, w których występują problemy opiekuńczo-wychowawcze.

Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych objawia się poprzez pojawiające się problemy w pełnieniu ról rodzicielskich i wychowawczych związanych z jednej strony z prezentowaniem przez dzieci agresywnych zachowań, łamaniem obyczajów i norm społecznych z drugiej zaś, brakiem ze strony rodziców właściwej i adekwatnej postawy wobec tych zachowań. Często przyczyną pojawiania się problemów natury wychowawczej w rodzinach jest nadużywanie alkoholu, przemoc w rodzinie, niezaradność, bezrobocie oraz problemy dzieci w szkole. Społecznym skutkiem występowania zjawiska bezradności opiekuńczo-wychowawczej są konflikty rodzinne, przemoc i agresja, problemy w nauce, słaby start edukacyjny, wzrost przestępczości dzieci i młodzieży, przenoszenie złych wzorców na bieżące i przyszłe zachowania młodych ludzi. Pomoc w takich przypadkach zmierza, nie tylko do udzielenia świadczeń pieniężnych ale również do udzielenia rodzinie wsparcia w odbudowie prawidłowych relacji i umacniania własnych postaw rodzicielskich, jak również do uczenia dzieci i młodzieży właściwych postaw, norm, wartości.

Tabela Nr 13 ukazuje liczę osób korzystających ze świadczeń pieniężnych GOPS w latach 2009-2012 z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych

Powód przyznania pomocy -	Liczba rodzin			
	2009	2010	2011	2012
BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH	36	32	24	26

Źródło: Dane uzyskane z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gaworzyce

Kiedy problemy w rodzinie powodują, iż wypełniane przez nią funkcje i opieka nad jej członkami ulegają zachwianiu, w takim stopniu, że rodzina staje się niewydolna wychowawczo, nie zapewnia prawidłowo opieki nad swoimi dziećmi, rodziny mogą być decyzją sądu objęte jego kuratelą, w celu wspierania jej działań i nadzoru nad podejmowanymi przez rodzinę czynnościami. Na terenie gminy nadzór nad rodzinami, w których wykonywanie funkcji jest nieprawidłowe pełni wraz z Wydziałem Rodzinnym Sądu Rejonowego w Głogowie 2 kuratorów społecznych.

**Tabela Nr 14
Liczba uczniów sprawiających trudności wychowawcze.**

Nazwa Szkoły	Liczba uczniów w roku szkolnym			
	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012
Szkoła Podstawowa	5	4	4	4
Gimnazjum	5	4	6	6
Razem	10	8	10	10

Źródło: Dane uzyskane ze szkół w gminie Gaworzyce.

Z danych uzyskanych ze szkół wynika, że uczniowie, którzy sprawiają trudności wychowawcze są konfliktowi, zakłócają proces dydaktyczny i wychowawczy, są często agresywni w stosunku do kolegów, wykazują negatywny wpływ na pozostałych uczniów. Przeprowadzone diagnozy środowiska wskazują, że w znacznej części przypadków mamy do

czynienie z zaniedbaniem środowiskowym i niewydolnością wychowawczą domu rodzinnego.

Zachowaniom agresywnym sprzyja brak zainteresowania rodziców sytuacją w szkole, czasami niemożnością nawiązania kontaktu przez szkołę z rodzicami uczniów sprawiających problemy wychowawcze. Działania szkół w tym zakresie nakierowane są na pomoc uczniom oraz rodzicom w przezwyciężeniu przejawów negatywnych zachowań. Szkoły współpracują w tym zakresie z policją, kuratorami społecznymi, Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną, z GOPS - em. W szkołach prowadzone są warsztaty z całymi klasami, indywidualne z uczniami, konsultacje z rodzicami.

II 2.6. Potrzeba ochrony macierzyństwa

Kolejnym powodem przyznania świadczeń z pomocy społecznej jest potrzeba ochrony macierzyństwa. Macierzyństwo znalazło swoje uregulowania między innymi w Konstytucji Rzeczypospolitej, gdzie zgodnie z art. 71 „Matka przed urodzeniem i po urodzeniu dziecka ma prawo do szczególnej pomocy władz publicznych, której zakres określa ustawa.” Od 01 maja 2004 r. weszły w życie przepisy ustawy o świadczeniach rodzinnych na podstawie, których przyznawane są dodatki z tytułu urodzenia dziecka oraz dodatki z tytułu pozostawania na urlopie wychowawczym.

Tabela nr 15 ukazuje liczbę rodzin korzystających z wyżej wymienionych dodatków w latach 2009-2012.

Liczba rodzin otrzymujących dodatki do zasiłku rodzinnego z powodu ochrony macierzyństwa

Dodatki do zasiłku rodzinnego z powodu : OCHRONY MACIERZYŃSTWA	Liczba rodzin			
	2009	2010	2011	2012
	13	13	13	11
URODZENIA DZIECKA	29 becikowe 52	27 becikowe 53	14 becikowe 34	13 becikowe 35
POZOSTAWANIA NA URLOPIE WYCHOWAWCZYM	54	85	119	47

Źródło: Dane uzyskane z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gaworzycach.

Należy podkreślić, iż pomimo przyznawania dodatków, jest też grupa rodzin korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej z powodu ochrony macierzyństwa.

**Tabela Nr 16 ukazuje ile rodzin w latach 2009-2012 z tego powodu korzystało z pomocy GOPS
Liczba osób korzystających ze świadczeń pieniężnych z powodu ochrony macierzyństwa**

Powód przyznania pomocy - OCHRONA MACIERZYŃSTWA	Liczba rodzin			
	2009	2010	2011	2012
	3	13	13	11

Źródło: Dane uzyskane z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gaworzycach.

Celem pomocy społecznej jest wzmocnienie sił jednostki, rodziny w chwilach trudnych, usuwanie zbyt wielkich trudności do pokonania przez jednostkę lub rodzinę. Liczba rodzin, które korzystają ze świadczeń ze środków pomocy społecznej zmalała po wprowadzeniu przepisów ustawy o świadczeniach rodzinnych w roku 2004, obecnie zauważa się powrót liczebności osób i rodzin korzystających ze świadczeni z pomocy społecznej do stanu z przed wprowadzenia przepisów ustawy o świadczeniach rodzinnych.

III. Strategia rozwiązywania problemów społecznych

III 1. Analiza SWOT

Dokonując diagnozy problemów społecznych występujących na terenie gminy Gaworzyce została opracowana analiza SWOT. Jest to metoda służąca do badania otoczenia organizacji oraz analizy jej wnętrza. Analiza SWOT oparta jest na prostym schemacie klasyfikacyjnym, w którym czynniki wpływające dzielimy na:

1. Wewnętrzne pozytywne – mocne strony (Strengths)
2. Wewnętrzne negatywne – słabe strony (Weaknesses)
3. Zewnętrzne pozytywne - szanse (Opportunities)
4. Zewnętrzne negatywne – zagrożenia (Threats)

Ocena potencjału w aspekcie słabych i mocnych stron pozwala na określenie siły i słabości gminy w zakresie analizowanych sfer społecznych . Silny potencjał to baza umożliwiająca budowanie strategii, słabość to problemy i ograniczenia do pokonania. Zagrożenia to ostrzeżenie przed niepożądanym rozwojem warunków zewnętrznych, szanse to wsparcie i inspiracje dla lokalnej polityki społecznej.

<i>MOCNE STRONY</i>	<i>SŁABE STRONY</i>
<ul style="list-style-type: none"> - wykwalifikowany personel GOPS - stabilna sytuacja kadrowa, - zaangażowanie kadry GOPS, - dobre warunki lokalowe, - zrozumienie dla działań podejmowanych przez pracowników GOPS ze strony władz samorządowych - dobra znajomość środowiska, - dobra współpraca z instytucjami na terenie gminy i poza nią, - stosowanie procedury „niebieskiej karty”, - wzrost znaczenia wykształcenia jako wartości, 	<ul style="list-style-type: none"> - brak specjalizacji w zawodzie pracownik socjalny, - brak w solidaryzowaniu się społeczności lokalnej z działaniami podejmowanymi przez pracowników GOPS, - dużo dokumentacji a za mało czasu na pracę socjalną, - ubóstwo społeczeństwa, - brak aktywności własnej ze strony klientów - niski poziom wykształcenia i brak odpowiednich kwalifikacji osób długotrwale bezrobotnych - znaczna liczba osób uzależnionych od alkoholu, - bariery architektoniczne - niewystarczająca liczba kadry merytorycznie przygotowanej do leczenia odwykowego,
<i>SZANSE</i>	<i>ZAGROŻENIA</i>
<ul style="list-style-type: none"> - Więcej wizyt w środowisku, - Możliwość korzystania ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego - Możliwość doksztalcania i szkolenia pracowników GOPS, - Możliwość pozyskiwania i zwiększania aktywności wolontariuszy, - Wzrost wynagrodzeń pracowników GOPS, - Współpraca z organizacjami pozarządowymi, stowarzyszeniami, - Zatrudnianie bezrobotnych na staż lub przygotowanie zawodowe - Rozwój lokalnych i regionalnych działań 	<ul style="list-style-type: none"> - Brak odpowiednich środków własnych na współfinansowanie projektów w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, - Utrzymujący się poziom bezrobocia, - Rozszerzanie się zjawiska wykluczenia społecznego, - Brak stabilności przepisów, - Wzrost zadań GOPS bez zabezpieczenia finansowego i kadrowego, - Słabość organizacji pozarządowych, - Brak odpowiedniej infrastruktury w zakresie pomocy społecznej, - Przyzwolenie społeczne na spożywanie

skierowanych do osób długotrwale bezrobotnych, - Zwiększenie dostępności kształcenia ustawicznego, - Malejące bezrobocie	alkoholu - Uzależnienie od pomocy społecznej. - Nasilenie się zjawisk patologicznych w środowiskach osób uzależnionych od alkoholu, - Zaburzenia w funkcjonowaniu rodzin i osób uzależnionych - Marginalizacja społeczna osób uzależnionych i ich rodzin.
--	--

III 2. Cele główne strategii, cele szczegółowe i ich realizacja.

Zdiagnozowanie problemów społecznych pozwoliło dobrze rozeznaczyć sytuację społeczeństwa gminy, jego specyfikę dotyczącą potrzeb ale również pozwoliło zdiagnozować środki jakimi dysponuje samorząd gminny aby problemy przezwyciężyć, zminimalizować.

Pozwoliło również na określenie kierunków działań aby osiągnąć zamierzone cele. Diagnoza społeczna pozwala stwierdzić, iż grupy wymagające szczególnego wsparcia to:

- dzieci i młodzież z trudnych środowisk wychowawczych,
- osoby i rodziny, w których występuje uzależnienie od alkoholu przynajmniej jednego z członków rodziny,
- osoby starsze,
- osoby bezrobotne
- osoby i rodziny zagrożone ubóstwem,
- osoby niepełnosprawne i długotrwale chore.

Mając na względzie diagnozę potrzeb i problemów społecznych w gminie Gaworzyce wyznacza się cel nadrzędny oparty na sprawnym i efektywnym systemie zabezpieczenia społecznego i na współpracy różnych instytucji i organizacji społecznych zajmujących się organizacją pomocy społecznej, w oparciu o zasadę pomocniczości.

Celem nadrzędnym opracowanej strategii jest

PODNIESIENIE JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW GMINY GAWORZYCE

Polityka prorodzinna gminy Gaworzyce ma na celu zapewnienie trwania i rozwoju rodziny oraz

poszanowanie należnych jej praw, w tym prawa do samodzielności ekonomicznej oraz decydowania o wychowywaniu dzieci.

Aby osiągnąć cel nadrzędny strategii wyznacza się cele szczegółowe:

Cel szczegółowy:

Zapewnienie warunków pełnego rozwoju rodzin, poprzez popieranie ekonomicznej, prawnej i społecznej ochrony życia rodzinnego. Wzmocnienie trwałości rodziny i przeciwdziałanie niekorzystnym zjawiskom dezorganizującym życie rodziny.

Cel szczegółowy:

Zapewnienie osobom starszym wsparcia w różnych formach oraz zapewnienia warunków umożliwiających osobom starszym pozostawania w środowisku zamieszkania.

Wyznacza się następujące kierunki działań samorządu lokalnego w ramach poszczególnych celów szczegółowych, które będą sukcesywnie realizowane dla osiągnięcia celu nadrzędne

1.Cel szczegółowy:

Zwiększenie szans na podjęcie pracy zarobkowej i przeciwdziałanie negatywnym skutkom społecznym wynikającym z występującego w rodzinie problemu bezrobocia.

2.Cel szczegółowy:

Wsparcie osób długotrwale chorych i niepełnosprawnych oraz ich rodzin, wyrównywanie szans w zakresie poprawy warunków ich życia

3.Cel szczegółowy:

Zapobieganie i zwalczanie problemów związanych z uzależnieniem od alkoholu

Kierunki działania dla osiągnięcia zamierzonego celu:

- a) wsparcie rodziny w prawidłowym funkcjonowaniu polegające na udzieleniu pomocy rodzinom w odbudowaniu prawidłowych relacji pomiędzy jej członkami oraz we właściwym wypełnianiu przez nich ról społecznych,
- b) działania na rzecz rodziny oparte na zasadzie pomocniczości, polegającej na udzielaniu pomocy nakierowanej na wykorzystanie zasobów własnych rodziny,
- c) praca socjalna z rodzinami mającymi problemy opiekuńczo-wychowawcze,
- d) przeciwdziałanie zjawiskom patologii społecznej, jak alkoholizm i narkomania,
- e) przeciwdziałanie przemocy i jej skutkom w rodzinie,
- f) współpraca z organizacjami pożytku publicznego,
- g) utworzenie zespołów interdyscyplinarnych złożonych z pracowników socjalnych, przedstawicieli policji, sądu, szkół, specjalistów, i innych instytucji na rzecz trwałości rodziny,

- h) podejmowanie interwencji w sytuacjach zagrażających dzieciom,
- i) podejmowanie działań pozwalających na utrzymanie dziecka w rodzinie naturalnej lub zapewnienie opieki i wychowania poza rodziną naturalną z zachowaniem preferencji form prorodzinnych,
- j) promowanie idei wolontariatu i pozyskiwanie wolontariuszy do współpracy w realizowaniu zadań dotyczących rozwiązywania problemów społecznych,
- k) wyrównywanie szans w zakresie poprawy warunków życia,
- l) podniesienie rangi pracy socjalnej, by w pełni realizować ustawową misję pomocy społecznej.
- m) rozwijanie profilaktyki szczególnie wśród dzieci i młodzieży,
- n) poradnictwo specjalistyczne,
- o) zaspokojenie podstawowych potrzeb bytowych jednostek i rodzin, które nie mogą być przez nich zaspokojone samodzielnie,
- p) pomoc w uzyskaniu stypendiów socjalnych dla dzieci i młodzieży znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej,
- q) objęcie pomocą w formie dożywiania zarówno dzieci, jak i dorosłych zgodnie z programem rządowym „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”
- r) realizacja projektów socjalnych.

4.Cel szczegółowy:

Zwiększenie szans na podjęcie pracy zarobkowej i przeciwdziałanie negatywnym skutkom społecznym wynikającym z występującego w rodzinie problemu bezrobocia.

Kierunki działania dla osiągnięcia zamierzonego celu:

- a) praca socjalna rozumiana jako działalność zawodowa pracowników socjalnych na rzecz osób i rodzin zagrożonych lub dotkniętych bezrobociem, w tym aktywizowanie do poszukiwania pracy, udzielanie pomocy w poszukiwaniu ofert pracy wskazywanie możliwości źródeł pozyskiwania dodatkowych środków finansowych wzmacniających budżet rodziny, niwelowanie postawy biernego uczestnika w systemie pomocy społecznej, czyli zwiększenie aktywności i zaangażowania osób bezrobotnych w działania służące usamodzielnieniu,
- b) przygotowanie i wspieranie bezrobotnych w trakcie poszukiwania pracy,
- c) pomoc w uzyskaniu kwalifikacji dostosowanych do sytuacji na rynku pracy
- d) współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy i podejmowanie wspólnych działań na rzecz klientów GOPS, organizowanie prac społecznie użytecznych, organizowanie prac interwencyjnych i robót publicznych, szkoleń, warsztatów,
- e) zatrudnianie absolwentów i stażystów,
- f) współpraca z instytucjami i organizacjami przeciwdziałającymi bezrobociu,

- g) udzielanie osobom i rodzinom wsparcia finansowego, rzeczowego i usługowego,
- h) niwelowanie psychospołecznych skutków bezrobocia osób pozostających bez pracy i ich rodzin, poradnictwo specjalistyczne mające na celu eliminowanie negatywnych następstw bezrobocia długookresowego dokonywane głównie przez udzielanie wsparcia psychicznego ,
- i) wspomaganie inicjatyw społecznych na rzecz długotrwale bezrobotnych,
- j) zapobieganie i przeciwdziałanie marginalizacji młodzieży współpraca z instytucjami i organizacjami pozarządowymi,
- k) zapobieganie zjawisku bezdomności,
- l) przeciwdziałanie uzależnieniu świadczeniobiorców od instytucji pomocy społecznej.

5. Cel szczegółowy:

Wsparcie osób długotrwale chorych i niepełnosprawnych oraz ich rodzin, wyrównywanie szans w zakresie poprawy warunków ich życia

Kierunki działań dla osiągnięcia zamierzonego celu:

- a) wspieranie osób niepełnosprawnych, długotrwale chorych i ich rodzin,
- b) wsparcie działań organizacji charytatywnych,
- c) podniesienie jakości życia osób niepełnosprawnych,
- d) aktywizowanie osób starszych i niepełnosprawnych do udziału w życiu społecznym,
- e) wsparcie osób z zaburzeniami psychicznymi,
- f) zapewnienie dostępu do usług opiekuńczych,
- g) szkolenie pracowników socjalnych mające na celu przybliżenie problematyki niepełnosprawności zarówno fizycznej, psychicznej jak i intelektualnej,
- h) wspieranie profesjonalnych form pomocy wolontariatem,
- i) pomoc usługowa w formie usług opiekuńczych domowych i pielęgnacyjnych oraz specjalistycznych usług dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- j) likwidacja w miarę możliwości barier architektonicznych w instytucjach publicznych oraz pomoc w załatwianiu formalności związanych z likwidacją barier architektonicznych w mieszkaniach osób niepełnosprawnych,
- k) dążenie do utworzenia lokalnego klubu osób starszych i niepełnosprawnych,
- l) pomoc w zorganizowaniu sprzętu rehabilitacyjnego,
- m) współpraca z organizacjami i instytucjami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych (Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, PFRON, inne),
- n) kompleksowa pomoc osobom chorym i niepełnosprawnym - wsparcie finansowe oraz wsparcie w naturze, np. zaopatrzenie w opał na zimę,
- o) poradnictwo i działalność informacyjna dla niepełnosprawnych,

p) diagnozowanie środowiska osób niepełnosprawnych, stworzenie warunków do rehabilitacji leczniczej, psychologicznej i społecznej, wyrównanie szans życiowych.

6. Cel szczegółowy:

Zapobieganie i zwalczanie problemów związanych z uzależnieniem od alkoholu.

Kierunki działania dla osiągnięcia zamierzonego celu:

- a) zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu,
- b) udzielanie pomocy rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie,
- c) kontrola rynku w zakresie przestrzegania zakazu sprzedaży alkoholu nieletnim i jego reklamy,
- d) zapewnienie dostępu ofiarom przemocy do bezpłatnej porady prawnej,
- e) współpraca z Policją, przychodniami lekarskimi, szkołami, kuratorami sądowymi, klubami abstynenta w zakresie udzielania pomocy ofiarom przemocy w rodzinie
- f) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenia pozalekcyjnych zajęć, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w zajęciach pozalekcyjnych, programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych,
- g) organizowanie i prowadzenie na terenie szkół programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży, spektakli teatralnych o tematyce uzależnień i przemocy,
- h) dofinansowanie do szkolnych wycieczek, obozów, kolonii, zielonych szkół na których realizowany będzie program z zakresu profilaktyki uzależnień,
- i) finansowanie szkoleń dla osób zajmujących się problematyką uzależnień, mających kontakt z ofiarami i sprawcami przemocy. Inicjowanie działań zmierzających do podnoszenia ich kwalifikacji,
- j) zwiększenie dostępności profesjonalnej pomocy dla osób uzależnionych i współuzależnionych,
- k) leczenie stacjonarne osób uzależnionych od alkoholu,
- l) wspomaganie działalności instytucji i stowarzyszeń i osób fizycznych służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych,
- m) kontynuacja pracy w świetlicach środowiskowych w celu objęcia opieką dzieci z rodzin patologicznych,
- n) organizowanie aktywnych form spędzania czasu wolnego dla młodzieży ponadgimnazjalnej
- o) podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13 i art. 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.

7. Cel szczegółowy:

Zapewnienie osobom starszym wsparcia w różnych formach oraz zapewnienia warunków umożliwiających osobom starszym pozostania w środowisku zamieszkania

Kierunki działania dla osiągnięcia zamierzonego celu:

- a) profesjonalizacja w zakresie szeroko rozumianej pracy socjalnej na rzecz osób starszych poprzez diagnozowanie potrzeb ludzi starszych, pomoc w umieszczeniu w DPS i ZOL,
- b) zapewnienie odpowiednich form opieki osobom tego wymagającym,
- c) aktywizacja rodzin na rzecz zapewnienia opieki najbliższymi,
- d) uwrażliwienie i aktywacja społeczności lokalnej na potrzeby osób starszych,
- e) wolontariat na rzecz osób starszych, pomoc w prowadzeniu gospodarstwa domowego, pomoc w kontaktach z otoczeniem, pomoc w życiu codziennym,
- f) wspieranie przedsięwzięć mających na celu inicjowanie różnorodnych form działań samopomocowych, pomocy sąsiedzkiej,
- g) pomoc finansowa, pomoc rzeczowa,
- h) podniesienie jakości życia osób niepełnosprawnych.

PODSUMOWANIE –System aktualizacji strategii

Przedstawiona gminna strategia rozwiązywania problemów społecznych gminy Gaworzyce obejmuje lata 2014-2023. Zadania strategiczne wyznaczono w zakresie najistotniejszych zagadnień występujących na terenie gminy Gaworzyce, do których należą problemy:

- rodzin dysfunkcyjnych i w związku z tym problemy opiekuńczo-wychowawcze,
- osób niepełnosprawnych, długotrwale chorych i osób starszych,
- osób i rodzin dotkniętych bezrobociem,
- osób i rodzin z problemem alkoholowym
- osób i rodzin dotkniętych problemem ubóstwa

Wsparcie ze strony społeczeństwa daje jednostce, rodzinie zagrożonej wykluczeniem społecznym poczucie bezpieczeństwa. Jest dla wielu jednostek lub grup etapem ku samodzielnemu życiu, ku życiu na własny rachunek. Gmina jest wspólnotą samorządową, której podstawowym celem jest dobro wspólne. W pojęciu dobra wspólnego zawiera się taka filozofia rozwoju gminy, w której rodzina stanowi punkt centralny. Rodzina powinna być najważniejszym podmiotem polityki społecznej samorządu lokalnego. Oznacza to podejmowanie przez władze realnych działań sprzyjających dobremu funkcjonowaniu i samodzielności rodzin, które nie są skutkiem przypadku czy wymuszonych koncesji na rzecz rodzin, ale przemyślaną strategią działań nakierowanych na ich wzmacnianie. I nie chodzi tu tylko o rodziny mające

różnego rodzaju przejściowe lub długotrwałe trudności, ale również o wszystkie rodziny, również o te, o których mówimy „zdrowe”.

Zamysłem przy tworzeniu strategii było wytyczenie takich kierunków działania samorządu, aby osiągnąć poprawę jakości życia mieszkańców gminy Gaworzyce. Samorząd lokalny Gminy Gaworzyce realizując Gminną Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych będzie wykorzystywał swoje najmocniejsze strony, którymi są min. kapitał ludzki, instytucje, a także zaangażowanie społeczności lokalnej w działalność na rzecz wspólnego dobra, na rzecz swojej małej ojczyzny. Strategia niniejsza nie jest dokumentem sztywnym, jest dokumentem „żywym” i wprowadzanie zmian w jej zapisach jest nie tylko możliwe, a wręcz z czasem konieczne.

Proces zmian jest jak najbardziej pożądanym, ponieważ będzie on miernikiem działań i dążeń społeczności lokalnej. Zmiany w strategii nie powinny jednak dotyczyć zasadniczych kierunków strategii. W wyniku weryfikacji mogą powstawać nowe cele szczegółowe i projekty dotyczące tych aspektów życia w gminie, których w dniu dzisiejszym nie jesteśmy w stanie przewidzieć. Pamiętać należy o konsekwentnym dążeniu do poprawy jakości życia mieszkańców, zawartym w celu nadrzędnym oraz o celach szczegółowych, gdyż te elementy strategii zmianom i modyfikacjom nie powinny być poddawane.